

ESSÈNCIA DE L'ENTUSIASME

La paraula *entusiasme*, d'origen grec, significa emoció des de les entranyes, agitació interior, possessió dels déus. És un bé interior que traspasa tots els estrats de la persona. És densitat emocional que afecta el cos, la vida mental, la imaginació, el pla de les relacions socials i la mateixa vida sexual. És una mena d'energia que empeny a establir vincles, a sortir de nosaltres mateixos per crear ponts d'empatia i de complicitat.

Així com la tristesa congela les relacions i ens tanca dins del propi ésser, en una mena d'autisme provisional, l'entusiasme ens obre, perquè és voluntat de comunicació i de vinculació. És difusiu i comunicatiu per si mateix. Per això, es pot dir, sense exagerar, que l'entusiasme és excèntric, perquè el centre és fora de la persona. Ve de fora i la projecta cap a fora de si mateixa.

Els clàssics grecs, com recorda Josef Pieper, l'entenien com una espècie de deliri diví, provocat pels déus, un deliri que, a la vegada, arrossega la persona fora d'ella mateixa.¹ L'entusiasme mai no és autocèntric. No ens entusiasmem amb nosaltres mateixos. Això seria, en tot cas, una debilitat del narcisista, una feblesa del qui és incapaç de sortir de si mateix. L'entusiasme té un objecte o pretext exterior: pot ser la naturalesa, la bellesa, la ciència, la música, una persona, un país o un ideal sublim. Hi ha quelcom fora de nosaltres mateixos que ens meravella, ens fascina i ens sorprèn. No és una experiència intel·lectual, sinó, sobretot, de tipus emocional.

Ens entusiasmem per diversos motius i per raons molt diverses. Esbrinar el que entusiasma una persona és una bona manera de conèixer-la, de saber, vertaderament, quina és la seva essència. També en aquest punt som singulars. Conec professors entusiasmats per un poeta i altres per un fragment

---

1. Cf. J. PIEPER, *Entusiasmo y delirio divino*, Rialp, Madrid, 1965.

de filosofia. Els deixebles saben reconèixer si el professor està entusiasmats o no ho està; perquè l'entusiasme es mostra. Per utilitzar la distinció wittgensteiniana: l'entusiasme no es diu; sobretot es mostra.

L'entusiasme, com la felicitat, és un estat de la ment, una vivència interior, que s'irradia cap a fora, que es revela en tot l'ésser i en les seves manifestacions externes. Les mans, el rostre, però, particularment, els ulls són canals expressius, finestres a través de les quals s'expressa l'entusiasme.

Observant, atentament, el cos d'un ésser humà i el seu dinamisme, aviat es detecta si està posseït per aquesta força vital que anomenem entusiasme. Com tot allò que es viu, l'entusiasme és moviment, expressivitat i no es pot ocultar, ni amagar, indefinidament, sota la pell. El cos parla del que oculta en el seu si; irradia pels intersticis allò que batega en el seu interior. L'entusiasme esclata cap a l'exterior, s'obre camí cap a fora i es manifesta diàfanament.

És un bé anhelat. Tots desitgem, conscientment o inconscientment, estar entusiasmats, sentir la força vital, el poder de gaudir, però aquest estat no és un acte de la voluntat, ni la conseqüència d'un

obstinat esforç. Ens resulta agradós compartir la vida amb algú entusiasta, perquè transmet ganes de viure i optimisme existencial i aquesta energia que brolla del seu ésser es contagia per estranys conductes.

En els instants d'entusiasme, sentim la vida com un bé agradable, com a quelcom ric i profund alhora; desitgem viure més i estimar amb més gruix; ens sentim forts i capaços de tot. Voldríem ser-ho tot, contemplar-ho tot, desfer-nos en cada cosa, fondre el jo en el tu i el tu en el nosaltres, perquè l'entusiasme fa perdre la mirada objectiva i neutra de les coses i ens fa volar fins al setè cel.

És una excitació que estimula la imaginació, una força que empeny a emprendre tasques impossibles, un *élan vital*, emprant l'expressió de Henri Bergson, que ens fa transcendir els propis límits. No sabem, de bell antuvi, què serà capaç de fer un home mogut per aquesta energia vital, ni quines barreres i obstacles serà capaç de saltar.

L'entusiasme dota el cos d'una força interior que el fa córrer quan ja està cansat, inocula una energia anímica que empeny a pensar fins i tot quan s'està

molt fatigat. L'entusiasme és essencial en l'atleta, en el pensador, en l'artista i en l'emprenedor. Ningú no sap, d'entrada, quants obstacles haurà de superar al llarg de la vida, ni quantes contrarietats haurà d'afrontar per fer realitat els seus somnis, però l'entusiasme dóna energia per combatre-les.

Voler entusiasmar-se no garanteix l'entusiasme, perquè l'entusiasme arriba, advé, moltes vegades, sense permís, ni peticions. Anhelar la felicitat no garanteix viure-la, perquè la felicitat no és una pura qüestió de la voluntat. Moltes vegades arriba quan el receptor menys s'ho espera, quan tot li era contrari. Quan l'entusiasme es fa present en la vida, destarota aquell estat de continuïtat existencial, de tedi vital. L'agulla de l'ànima dibuixa un moviment sísmic en el fil de la vida i tot canvia de signe. L'entusiasme commou fins a tal punt la persona que se sent empesa per una energia sobrehumana que, com un torrent, passa a través d'ella, però no li pertany, ni pot frenar-lo amb cap dic de contenció. És com un riu vigorós.

Estar entusiasmada és ser presa dels déus, o més exactament, tenir els déus en l'interior. Els déus

hostatjats canvien la persona, l'omplen d'una força especial i, consegüentment, és capaç d'uns moviments i d'una agitació que res humà no pot aconseguir. L'entusiasme és com una participació en la naturalesa divina, com un tast del cel.

Ens eleva a l'esfera dels déus, però sense fer-nos abandonar la condició humana. Per això és com un estat híbrid. És força que eleva, gràcia que enlaira cap als esglaons superiors, cap a la vida angelical i divina, però solament de manera momentània, perquè, a la vegada, som atrets per la força de la gravetat que ens recorda, sempre, la nostra condició corporal.

Mentre estem entusiasmats, perdem aquell sentit de realitat, el pes de la gravetat, la duresa dels fets i la mateixa realitat ens sembla flonja, dúctil, dòcil a la voluntat. Allò que semblava petri i àrid, es torna líquid i amable. Amb tot, la realitat no deixa de ser la que és. Segueix essent tan aspra i indòmita com sempre, però l'entusiasme ens la fa veure diferent, ens dóna, provisionalment, els ulls d'un infant i per a un infant tot és possible.

L'entusiasme és el nom que els grecs van posar a les contorsions de la pitonissa sobre el trípede de

Delfos quan rebia l'esperit d'Apol·lo. Expressa una mena de comunió entre déu i l'home, una revelació interior, de tal manera que en la fase de l'entusiasme la persona s'eleva al terreny d'allò diví, sent que vola, que està més enllà de tot el que és mundà. Li sembla participar dels atributs divins: de la bondat, de la bellesa, de la unitat, de la perfecció, de l'omnipotència, de la majestuositat, de l'eternitat. Li ho sembla, perquè no és real. L'entusiasme no anul·la la finitud, ni la carn, tampoc la temporalitat, la precarietat o la lletjor, però mentre dura, mentre irromp en la vida humana, totes les ombres de l'existència queden com soterrades i, momentàniament, tot esdevé llum.

L'entusiasme és una adhesió fervorosa que mou a afavorir una causa. No és la passió, però mou la passió. Eugeni d'Ors deia que qui comença amb entusiasme i abandona aviat es converteix en un diletant. El qui continua sense entusiasme és un farsant, o pitjor encara, un cínic; mentre que solament aquell que vetlla per renovar, cada dia, el seu entusiasme per allò que fa i viu és, pròpiament, un ésser madur.